

Pagina catihetică

Materialul de Religie pentru clasa I. primară.

Conferința catihetică a preoților din protopopiatul Aradului, ținută în anul 1932 a avut, între altele, să răspundă la întrebarea: *Care ar fi cel mai potrivit material de Religie în clasa I. primară?* Părerile s'au împărțit. Unii au fost, dintr'un fel de conservatism, pentru istorioarele morale de până aci. Alții și cei mai mulți au fost pentru părăsirea istorioarelor morale pentru că unele nici nu sunt așa „morale” cum s'ar crede, nu pot servi temei pentru catehizarea din anii următori și peste tot nu mai e deosebire între ora de religie și ora de povești, nu mai ai atmosfera de sfințenie, ci prea adesea de haz. Iarăș alții, foarte puțini, au fost pentru un fel de compromis.

Dezideratul conferinței a fost: să se întocmească planul despre un material pur religios, luat din Vechiul și Noul Testament, din Sf. Tradițiune, din istoria bisericească și din Liturgică, potrivit, spre a se scoate din el învățăturile de credință, de morală și de liturgică pentru copiii din clasa I. primară.

Planul a fost întocmit. Nu i s'a dat forma unei programe analitice, pe luni, săptămâni și ore. Repartizarea aceasta e chestie de împrejurări locale, de timp, chiar și de calendarul anului atârână și în mare parte e chestia personală a catihetului: cum vrea și cum crede el, că poate să facă legătură între diferitele părți ale complexului de cunoștințe cerute de programa nouă. Negreșit înșirarea însăș a lecțiilor, a indicat oare cum felul de procedură, dar în felul cum l-au înțeles cei cari au făcut înșirarea. Și aceștia au datorat să revizulască planul verificându-l pas de pas și mai ales an de an și să-l îmbunătățească. Alții au și datorat și dreptul să întocmească planul după vederile lor.

Materialul ales se întemeiază pe faptul, că și copiii din clasa I primară au oarecari cunoștințe religioase din familie. Pe acest teren nu sunt analfabeți. Nu le au la fel, dar toți le au într'o măsură oarecare.

Preoții din protopopiatul Aradului au catehizat cl. I. în anul școlar 1932-33 pe baza acestui plan. Constatările lor, chiar și ale celor cari erau pentru menținerea istorioarelor morale, au fost favorabile planului. Exceptând unele observări juste, că prea e încărcat și că unele lecții sunt grele, toți într'un graiu sunt pentru noul material. Noi observăm aci o greșeală și a catihetilor. Ni se pare grea una sau alta din lecții, fiindcă așteptăm să fie dezvoltată amplu de copil. De fapt însă am reușit, dacă școlarul răspunde precis la câteva întrebări principale, puse corect în legătură cu lecția. Mai observăm, că trebuie să se familiarizeze cu materialul în primul rând catihetii, înțelegând să se familiarizeze spre a-l prelucra pentru clasa I primară.

Neajunsul de căpetenie al planului este, după rapoartele preoților, lipsa unui manual. Lipsa aceasta o simțim toți. Ar fi însă pripit lucru, să se dea un manual întocmit la comandă, de mântuială. Noi intenționăm să dăm aci în „Biserica și Școala”, deocamdată lecțiile pentru clasa I. primară. Lecțiile vor fi prezentate numai cu textul lor. Vom adauga numai scurte lămuriri pentru fiecare lecție. Scopul publicării ar fi, ca să generalizăm planul și să ascultăm binevoitoarele observări*) ale fraților catiheti, ca să îndreptăm ce este de îndreptat în vederea publicării unui manual. Firește manualul va însoți lecțiile cu învățăturile corăspunzătoare și cu ilustrații cât mai multe, desenate însă simplu, mai mult copilărește.

Preotul Florea Codreanu.

*) Aceste observări rugăm să se adreseze în scris oficiului parohial ort. rom. Arad, Str. Mețianu 16. Dacă observările s'ar publica în alte reviste, să se trimită un exemplar pe aceeaș adresă.

Hristos în Fabrică.

Inaugurarea arenei sportive dela uzinele „Astra” din Arad.

Mișcarea sportivă a orașului Arad s'a îmbogățit — grație dlui director Em. Șapira dela uzinele „Astra” — cu un nou cerc sportiv, al funcționarilor și ucenicilor uzinei. Acest cerc sportiv este înzestrat cu o frumoasă arenă, pe teritoriul fabricii, cu dușuri, garderobă și alte instalații necesare unei echipe sportive.

Inițiativa d-lui Șapira a fost primită de publicul românesc cu multă bucurie, dat fiind că până acum Aradul n'avea decât o echipă de football muncitorească, alcătuită din minoritari, care primea cu bucurie să se lase cu regularitate înfrântă de echipele budapestane învinse de vre-o echipă românească, pentru a săpele rușinea budapestanilor.

Cercul sportiv al „Astrel” își începe activitatea sub cele mai bune auspicii: având toată sollicitudinea uzinelor, tot asentimentul publicului, și — ceea ce este principal — având și elemente dintre cele mai bune. Două dintre echipele cercului s'au și înscris la Uniune pentru capionatele regionale.

Inaugurarea noii arene sportive s'a făcut Duminică în 3 Septembrie l. c., în prezența autorităților din Arad și unui public select. Inaugurarea s'a început printr'un serviciu divin oficiat de P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, asistat de I. P. C. Sa arhimantritul Dr. I. Suciu, consilierul eparhial M. Păcățianu, revizorul eparh. I. Georgea și diaconul Măcinic. În asistență am remarcat pe generalul Argeșeanu, dl primar Boțloc, subprefectul Dr. Ciuca, chestorul Moga, președintele asoc. sportive Avramescu și alții.

La fine P. S. Sa a stropit arena cu aghiazmă, și a oferit publicului sfânta cruce spre sărutare.

Apoi a rostit o predică instructivă, arătând dacă Mântuitorul Hristos este în atelierele fabricilor, acolo relațiile între muncitorii și patronii vor fi creștinești.

D. Ing. ȘAPIRA a îndemnat pe membrii cercului sportiv al „Astrel” și pe asistenți, să-și îndrepte primul gând spre M. S. Regele Carol, promotorul mișcării sportive din România, apoi a anunțat că va adăuga cercului o secție atletică, îndemnând pe echipe să-și dea silința ca să aducă fală cercului.

A răspuns inițiatorului noului cerc sportiv, ucenicul Crețu, mulțumind pentru grija ce-o poartă d. Ing. Șapira ucenicilor și făgăduind că Cercul sportiv al „Astrel” își va da toate silințele să ocupe un loc de cinste în mișcarea sportivă a României.

Programa analitică și metoda învățământului religios din școala primară.

Între problemele, cari s'au ivit după războiul mondial, în viața statului român, și cari fără îndoială sunt destule de multe, doară nici una nu e mai arzătoare și nu reclamă o rezolvire mai grabnică și conștientă decât regularea învățământului religios în școala primară.

După unificarea bisericească trebuia să urmeze înomni și unificarea învățământului religios, care și-a luat începutul cu votarea legii, prin care Bisericii i-se recunoaște dreptul de a îngriji și dispune asupra învățământului religios și prin care învățătorii s'au dispensat dela sarcina catehizării și s'a obligat la predarea învățământului religios preoțimea.

Dacă ne gândim la deosebirea ce a existat în felul de predare a religiei în școlile primare din deosebitele provincii ale țării, vom înțelege motivul, pentru care preoțimea a întâmpinat cu bucurie unificarea și pe acest teren. Natural, că și aceasta trebuia să-și aibă temeiurile ei, și acelea sunt două: o programă analitică unitară și acceptarea aceluiași metod de predare.

1. Programă analitică.

Programă analitică stabilită în mod provizor de Sf. Sinod s'a pus în aplicare, dar nu în toate părțile țării. Totuși, celor îndreptățiți li-s'a dat ocazie a-și comunica observările de apreciere și respective de o justificată modificare; dar până de prezent nu avem cunoștință de nici un rezultat, așa, că în anul viitor școlară se va preda învățământul tot pe temeiul programei de până aci. Această trăgănare însă, nu poate fi decât în detrimentul învățământului, deși „Revista Teologică”, cerea urgență, ca până la finea lui Februarie trecut, programă să fi fost stabilită definitiv.

Se pare însă că chestia programei noastre a ajuns pe un punct mort. După cât știm, cu siguranță, la On. Minister e în pregătire o nouă programă analitică pentru școlile primare și acolo se hotărăște și asupra sorții programei noastre, a învățământului religios. Credem, că acum, când se vorbește de un monopol al cărților didactice, care probabil să conțină și materia religiei, o să se realizeze prognosticul Preacuv. P. Arhimantrit Scriban, care în „Biserica ort. rom.” No. 8 din 1932 pag. 520 scria așa: „Dacă nu va fi nevoie de o înțelegere, pentru aceasta, între autoritatea școlară și cea bisericească, nu știu.” Relativ la acest monopol. D-l profesor Nisipeanu observă în ziarul „Calendarul” No. 425/1933, că aceasta însumă uclderea pedagogiei. Iar încât faima aceasta s'ar realiza cu încorporarea în cărțile de citire și a materiei din religione, — care minune nu ar fi imposibil să se

întâmplă — atunci reforma aceasta ar însemna mai mult decât presupune Domnul Nisipeanu; ar fi uciderea Sfintei noastre Biserici, care are onoarea să fie dominantă.

Tot relativ la programa analitică am să observ, că catiheții noștri de aici s'au îngroviți de materialul abstract prescris pentru cele trei clase a anilor: IV, VI și VII, care în adevăr e prea mult dar și prea greu de asimilat pentru elevii școlii primare.

În observările, ce catiheții le-au așternut când li-s'au cerut, știu că mulți vor fi pretins reducerea materiei.

Eu am aflat conștient să cer suprimarea întregii materii prescrise pentru clasa a VII-a: Elemente de drept bisericesc.

Dealtmădă materia impusă de programă pentru toate 7 clasele, eu am prelucrat-o în lecții pentru elevi, precum și întreaga materie istorică, ce-și are izvorul în Biblie, am prelucrat-o în lecții metodice pentru catiheții, conform îndreptărilor din instrucțiunea Sfântului Sinod și m'am convins, că o ușurare se impune prin suprimarea „Elementelor de drept bisericesc”, pentru care elevilor le lipsește capacitatea de a le însuși și asimila, dar lipsește și timpul necesar de predare, precum se arată din cele următoare.

La acest loc nu pot să retac proiectul de programă, analitică, recomandat în „Biserica ort. rom.” No. 3-4/1933 de părintele inspector misionar din Suceava, Dr. Oreste Tarangul, care încă află de nepotrivită materia abstractă „Elemente de drept bisericesc” pentru clasa a VII-a. În schimb însă, nu e mulțumit numai cu 32-36 lecții din programa Sf. Sinod, ci propune 45 lecții, amplificând programa actuală cu materii de toate felurile, cu cari nu voesc să mă ocup. Observ numai atât, că programa Sf. Sinod e mult mai avantajoasă, și în deosebi pentru motivul, că: majoritatea școlii noastre sunt nedivizate. Deci, din 2 ore săptămânale pentru 7 clase, pe una ajunge $\frac{1}{4}$ de oră; iar pe întreg anul școlar o clasă nu dispune mai mult decât de 36 părți de oră, ceea ce ar corespunde la 36 lecții, cari încă cu greu se pot eschiva, că materia trebuie și repetată și mai sunt sărbători, când nu se ține prelegere.

E evident, deci, că exagerări de acestea sunt inadmisibile și nu se pot lua în considerare.

2. Metodul de predare.

În fața reformei învățământului religios, ce s'a pus la cale în școala noastră primară e multă nedumerire și neorientare, despre ce are să urmeze. Pentru că în acest învățământ au cucerit teren două metode și grupările lor de reprezentanți, fiecare în sfera sa de activitate luptă cu scrisul pentru a învinge pe celalalt, susținând fiecare despre sine, că metoda sa e mai bună. Acestea sunt: metoda treptelor formale și metoda școlii active.

Constatăm însă, că ambele metode conțin exagerări, cari constituiesc primejdie pentru învățământ; ambele însă au și părți bune, cari trebuiesc reținute; cu alte cuvinte: din 2 metode cu părți bune și rele să formăm unul, cu eliminarea părților rele și adoptarea celor bune.

(Va urma).

Maica Domnului și spovedania.

Femeia din ziua de azi nu se mai poate plânge, că nu are pe nimeni care să se îngrijească de soarta ei, ba din contră, leghion este numărul acelor bărbați și femei, cari își revindcă gloria de a lupta pentru drepturile și fericirea femeii sub toate raporturile.

Dar toți acești binevoitori rămân departe în urmă, de a ajuta de fapt femeii în viața ei li vine în ajutor *DI. nostru Iisus Hristos*, care în casa Martei și a surorii ei Marla a deslegat pentru veșnicie problema vieții femeiești.

Sufletul femeii ni-l arată Domnul împărțit în 2 părți, deși dânsul ar trebuie să fie ceva întreg. Marta reprezintă partea de suflet al femeii, cu înțelepciunea ei practică, iar Maria reprezintă aceea parte a sufletului feminin, care este râvnitoare pururea la viața ideală și care nici nu poate concepe viața altcum, decât ca o luptă pentru răspândirea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Care mamă, fie dânsa din cercurile cele mai superioare ale societății sau chiar din cercurile cele mai de jos, ar putea să viseze liniștită, cu mâinile în piept, când știe că se aproprie ora când copiii cer pâine. Care mamă, oricare ar fi gradul ei de cultură, nu se cutremură când știe, că pe atunci și pe atunci le trebuiesc copiilor hăinuțe noi? Grijiile multe și mărunte ale vieții nu scapă nici unei mame și dânsa le copleșesc sufletul și nu-l lasă să se odihnească până când dânsa nu sunt împlinite. Nu grija fără de seamă mare pentru cele materiale o îndeamnă pe mamă să fie în primul rând practică, ci iubirea ei firească pentru ai săi.

Marta din evanghelie este o femeie nobilă și întrânsa vedem cu toții chipul scumpei noastre mame, care în primul rând nu se gândeste la ținta drumului încotro mergem, ci la toate necesitățile mari și mici, cari se țin de drum. Grija Martei și a tuturor mamelor în primul moment se leagă de suferințele externe ale noastre, fiindcă dânsa sunt mai apropiate și mai grabnice, dar tot aceasta mamă dulce

și binevoitoare, plânge mai cu amar dacă am suferit pagubă în sufletul nostru.

Dl. nostru Iisus Hristos nu o condamnă și nu o judecă pe aceasta Martă grijulie de cele externe, ci cu cuvinte blânde și pline de înțelepciune îi spune; ceva îi lipsește încă, Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești, ci un lucru *trebuiește*, iar Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua dela dânsa, ascultând, la picioarele mele, cuvintele mele. Marta cea bună la suflet și ce muncitoare de dimineață până seara a uitat *că lucrul cel mai trebuincios sufletului femeii este lumina Dumnezetască, care vine de sus*. Și Domnul prin cuvintele pe cari le adresează Martei descoperă pentru totdeauna marele adevăr, *că în sufletul femeii trebuie să fie ambele părți și partea Mariei și partea Martei, adică lumina cerească împreună cu grija pământască*.

O lumă și o blândețe suprapământescă se așezau pe fața Mântuitorului când sta între cele două femei, fiindcă ambele comori cari străluceau în sufletele acestor femei, le-a văzut împreunate în sufletul Preadulcei sale Mame.

Oh, în casa din Nazaret, unde și-a petrecut Fiul lui Dumnezeu copilăria și tinerețea, erau multe griji și multe greutateți, doar era o simplă casă de muncitor, și totuși Maica Lui preacurată și preabinecuvântată, nici pe o clipă nu a întrelăsat să fie o parte de suflet mai prejos de ceilalți. Gândurile la Dumnezeu erau primele și neîncetatele gânduri, cărora le urmau gândurile pentru trebuințele pământesti. *Acest suflet legat pentru totdeauna de cer, l-a așezat Dl. nostru Iisus Hristos moștenire și model tuturor femeilor și între ele mai cu seamă mamelor.*

Scump și drag i-a fost Domnului și Mântuitorului nostru acest suflet de mamă, de care nu s-a uitat nici în clipele, când chinurile pe cruce erau așa de aspre și așa de doborâtoare încât ele ar fi putut să întunece și să nimicească orice gânduri la Maica sa preabună.

Strâns legat pe vecie a rămas Domnul de acest suflet de mamă, pentru care își împărtășește toate darurile sale Dumnezeiești tuturor femeilor, *cari i-se roagă prin mijlocirea ei sfântă*.

E multă, nespūsă de multă, mizerie pe pământ și femeile și mamele nu vor să-și deie seama, că numai dânsule o pot alina prin lumina de sus, pe care ar trebui să o poșoare fără încetare în inimile lor, prin sfintele taine ale spovedaniei și a cuminecăturii. Ce

pagube sufletești uriașe sufăr femeile noastre, cari odată pe an sau nici odată, la vrâsta bătrâneții înaintate, vin la scaunul mărturisirii să-și grijească sufletul de urâciunile și slăbiciunile, cari îl gârbovesc cu greutatea lor. Viața e plină de șgomotul luptei. Nici motorul cel mai năprasnic nu produce acel sunet sinistru pe care-l produce viața, cu încrucișările spadelor, cu care luptă om contra omului.

Mama în amiaza vrâstei, înconjurată de soț și copii, stă și dânsa în mijlocul luptei și ce minuni ar putea să facă în sufletul ei un gând bun, o simțire nobilă, un indemn luminat, o mângăiere curată, un imbold firesc și dânsa nu vine acolo unde ar putea să dobândească totul ce cere, în arșița și lupta vieții, la scaunul mărturisirii. De câteori nu suferă și fizicește și moralicește cumplit aceasta mamă, fiindcă nu are ajutor din nici o parte. Și atunci ori cade aceasta mamă în mormânt ori rămâne în viață și turbureala și amărăciunea din sufletul ei îl dă mai departe copiilor, ducându-i și pe aceștia în osânda ei.

Scumpe mame, este timpul să vă scăpați de suferințele voastre, venind la scaunul mărturisirii cât de des. Gândurile urâte mărturisite fug de voi și locul lor îl iau gândurile bune, creștinești. În fața Altarului sentimentele voastre tulburi, prin puterea tainei mărturisirii, se liniștesc. Puterile voastre slăbite se întăresc. Indemnurile rele se spală și în casa Domnului în inimile voastre se sălășluește lumina cea de sus.

Avem sute și mii de exemple, când femei suferinde rătăcite și slăbite ca și voi, venind la altar, și-au primit o inimă nouă, prin taina sf. mărturisirii. La ce vă folosește toată zdroaba, toată râvna voastră după bunurile pământesti, dacă vă lipsește, cum spune Domnul nostru Iisus Hristos, chiar aceea ce trebuiește, *inimă creștină*. Pentru voi poate în primul rând a lăsat Dumnezeu taina *mărturisirii*, fiindcă sufletele voastre sunt cele mai împovărate de gânduri și dureri.

Nu ați văzut voi de câte ori este cerul acoperit cu nori grei, de par'că se prăbușește lumea și la un semn alui Dumnezeu dânsul se limpezește și e frumos și curat, de par'că în ziua aceea l-a făcut Dumnezeu. Cum v'ați putea îndoi, că Dumnezeu nu ar putea face asemenea cu sufletele voastre, cari sunt tot așa creațiuni de ale Lui ca și cerul.

Sărbătorile Născ. de Dumnezeu vă chiamă ca o trimbiță cerească să veniți să vă grijiți sufletele, să le ușurați și să le spălați

de orice rugină a gândurilor, vorbelor și faptelor rele.

Maica Domnului vă chiamă pe toate cu dulcele ei glas de mamă, care dorește ca toate să fiți fericite și plăcute înaintea lui Dumnezeu, să veniți cu sufletul alb și curat înaintea ei, ca apoi acolo să sădească semințele unei vieți noi, mai ușoară și mai frumoasă decât cea din nainte. *Veniți, gândindu-vă la copiii voștri, cărora nu le puteți da mai mare dar, decât binecuvântarea lui Dumnezeu, prin ajutorul rugăciunilor sufletului vostru spălat și infrumusețat prin taina mărturisirii.*

Elena Dr. Cioroianu
protopopeasă

Conferință rostită arestaților din temnița Aradului. Din bătrâni.

În psalmul dela vecernie zice prorocul David: „Soarele și-a cunoscut apusul său, pus-ai întineric și s'a făcut noapte”...

Chiar și în dricul verii, umblam cu drag la vecernie, în copilăria mea și ce bucurie-ți cuprindea pe bietul crâsnic, când ne vedea „roiul de copii” în ogradă bisericească.

Sunt morți tustrel crâsnicii, pe cari l-am cunoscut, și moș Ilie și badea Gligor și moș Mitu, tertel D-zeu.

Și cum ei erau oameni mai în vârstă, ce bine le părea când îl lipseam de plăcere, să mai urce treptele până la clopote.

În schimb — tertel D-zeu pe toți — Doamne multă bucurie ne procurau în schimbul serviciului nostru mic și neînsemnat.

Ei ne tăiau roțile pentru căruclor, ei ne făceau sbicliul pentru vară, ei ne pregăteau săniuța, îndată ce cădeau cel dintâi fulgi de zăpadă.

Nu era nici unul din ei bogat, nu, înțeleg în moșie, în avere, dar sub raportul inteligenței, fiecare era dintre fruntașii satului, cărturar bun, cântăreț de strană, condiție, fără de care nu putea fi ales de crâsnic sau sfânt.

În slujba sa crâsnicul era ținut în cinste mare, căci după domni preoți și învățători, primarul și episcopul sau tutorul mare, urma chiar el crâsnicul.

Și ce credeți, că doar fără temelie a beneficiat el de aceste prerogative, în societatea satului. Nu.

Nu! Căci precum spusel mai sus, el în urma inteligenței sale, la temelie cărăla sta pregătirea sa câștigată în școala sătească, poporală sau primară și întregită în casa învățătorului la cursurile serate, pentru prepăgirea cântăreților de strană, el s'a adaptat la o purtare mult mai avansată, ca ceilalți vârstnici ai săi.

Sentimentele lui s'au rafinat, chiar și prin contactul său neîntrerupt cu fruntașii satului, ca domni preoți și învățători.

Presupun chiar că și numele de sfânt, ce i s'a dat în părțile Crișanei, îi revine din sfătoșenia, carea îi era așa se vede indispensabilă, în corelațiunile lui cu poporenii, cari îi sollicitau sfatul lui, în treburile lor, din viața de toate zilele.

Considerația de care se bucura el, din partea sătenilor, îi dădea încredere, pentru a o și păstra cu multă mândrie.

Și cum nu? El, carele vara veste sațenilor, pe la ora 3, — că se creapă de ziua, — el carele chema sătenii să se ridice din culcușurile lor și îi poftia la munca câmpului — cu clopotul mare — el, care le trimite — tot prin undele aerului — prin sunetele clopotului, avizul, că a sosit miezul zilei, altădată câte-o veste jalnică, că a murit un bătrân sau o bătrână, aflat de săteni, după chipul cum a preriut crâsnicul.

El, care dimineața deschidea ziua de lucru și o închidea cu vremea, vara pe la 10 seara, iarnă poate chiar la 9, el, care se acula cel dintâi din culcușul său, chiar înaintea cocoșului, și se punea cel din urmă în așternutul său, desigur, că era însuși conjurat să fie, ca un ceas, la începutul carierei sale, ca mai apoi după o practică de 30—40 de ani de crâsnicie, să devie aproape un astronom popular.

El vestitorul incendiilor, a primejdțiilor, a furturilor ce se iveau peste vară, era considerat de săteni, ca paznicul satului și protectorul avutului lor din sat și din hotar.

Ca atare cinstea lui creștea, pe măsura anilor săi de serviciu și în raport cu încercările, pe cari le trimitea cerul asupra satelor.

Și ce voi mai spune de moș Ilie, care prevestea tempestatea cu 3—4 zile înainte, dedusă din roșăța cerului după apusul soarelui și după durerea ce o simțea în corpul său, pe vechile sale răni, acum cicatrizate, contractate pe câmpul de bătălie dela Căneț (Königrätz 1866) din Bohemia.

El, care vedea ani de-a rândul răsărind Luceafărul, el, care cunoștea acum pe de rost toată constelația, carul mare și cel mic, bălaurul (smeul), el, care veghia ziua și noaptea asupra avutului tuturor, fără să aibă răvna de a-și adăuga ceva la colibioara sa, pe carea a moștenit-o dela părinții săi și în carea a trăit ani cu câți l-a dăruit Domnul, în toată fericirea cu soția sa și copilașii săi, fericire, pe care el n'ar fi schimbat-o nici cu fericitul Brâncoveanu Constantin, cel mai bogat domn al Munteniei. Și e și firesc, ca fericirea să nu umble numai pe un drum cu bogăția, ci să mai umble și pe drumul săracului.

La casa, sau mai bine zis colibioara de vălugă și acoperită cu paie de secară, alui moș Ilie, nu era broască pe ușă, cum nu era și nu este nici azi nici la alte case jelerești și fericirea totuși s'a simțit bine și în destulă siguranță. (Va urma).

Din mizeriile preoției.

(Memoriile unui preot.)

(Continuare.)

Și acum a explicare. Aici și-a dat întâlnire răz-bunarea conducătorilor pentru calea inea mijlocie și ignoranța mulțimei. Apoi, dacă faptul celor conduși de răzbunare este condamnat, cu atât mai vârtos, că motorul răzbunării este păcatul nesațios al *mândriei*, faptul celor din urmă este scuzabil, dacă avem în vedere, că pe fruntea lor sta imprimat timbrul suferințelor iobăgiei scolare, care le-a adus pe cap nu numai mizeria, ci și demoralizarea. Nu se putea să nu fie demoralizat acest popor, care un veac a purtat jugul iobăgiei celor 4 domni feudali, pe cari o comună mică nu-i putea sătura cu lucrul, pentru care îi schingiuiu fără milă, silindu-i să-și neglige datorințele față de familie și față de persoana proprie. De aici apoi neagra ignoranță, ale căror roade s'au observat încă pe timpul venirii mele în parohie.

Un caz tipic enarează cronică parohiei dela stințirea bisericii în anul 1832. Atunci protopopul servia vecernia și fiindcă era seară, porcii veneau dela turmă. Mulțimea din biserică auzind aceasta, a ieșit din biserică ca să vadă porcii.

Eu aflasem în parohie lucruri de acestea. În intravilanul bisericii era ridicat un șopron, în care se păstrau uneltele de înmormântare ale comunei politice; un lucru pe cât de incomod, pe atât de neestetic. — Pentru adunarea vițeilor din comună, spre a i mâna la pășune, nu putea fi loc mai potrivit decât cărarea de lângă gardul bisericii, peste care, fiind plină de bălegar, Dumineca și în sărbători, aveau credincioșii să vină în biserică. Tot lucrul bun și frumos era și acela, că epitropii de pe vremuri au despoiat podul bisericii de scânduri și le-au dat creștinilor ca să-și îngroape morții, fără să le fi restituit; așa au expus biserică la mari daune și primejdii. Și acestea abuzuri nimeni nu le-a observat până la venirea mea; iar eu am pus capăt la toate.

Fapt mai recent, ce nu se poate scuza, este următorul: Pe când războiul mondial era în curgere, erau aduși prinsonieri și în comuna noastră, ca să ajute în deosebi la lucrul câmpului. Marele proprietar avea mai mulți prinsonieri, cari stău sub supravegherea unui soldat, iar supraveghetorul era un sârb.

Cu omul acesta eu mă plimbam pe câmp, într-o zi de sărbătoare, și el și-a permis să mă întrebe: „*Ce poate fi cauza, Părinte, Că români când sunt adunați în cârciumă, mai mult despre Sf. Ta vorbesc, dar tot vorbe vătămătoare. Și să nu crezi, că oameni de pe urmă, ci fruntași*“. La aceasta eu i-am istorisit câteva fapte, pentru care trebuia să întimpine recunoștință, iar nu huidueli. Și l-am întrebat: „*Dacă*

ai fi fost D ta în locul meu atunci, ce ai face acum?“

„*Aș implânta panganelul în ei*“, a fost răspunsul.

Eu însă am fost condus de duhul blândeței până în fine. Dar nici duhul acesta nu l-am putut suporta. Odată un membru parohial se plângea altui creștin: „*Nu știu, cum e preotul nostru; atât l-am năcăjit în ședință și tot îmi dă bună ziua*“.

Așa dară preotul, în loc să-și caute de lucru, trebuie să se războiască. Ce grozavă mentalitate este aceasta!

Încă un caz caracteristic. Pe timpul aplicării legii pentru reforma agrară, din pământul fundațiunii bisericesti — filantropice — care constă din 39½ jug. și care fundațiune prin îndemnul și stăruința mea s'a înființat din partea unui credincios — mecenate, — 29½ jug. s'au expropriat iar 10 au rămas proprietate bisericască. Cu această ocazie, sesiunea parohială a mai primit 2 jugăre, întregire, iar pentru cantorat 4 jugăre. Conform instrucțiunilor primite dela V. Consiliu Eparhial, pentru sesia parohială am ales 2 jugăre din pământul fost fundațional, cel mai aproape de comună. Contra acestui fapt s'au aflat 3 credincioși să protesteze cu tărie și la reflexiunile mele, că pământul acesta nu e pentru mine ci pentru viitorul lor preot, unul din ei îmi răspunde, că pe ei îi doare de biserică, nu de preot, fiind că acela e dușmanul lor. Dar, iată ce a făcut dușmanul lor, care e preotul:

Observând eu tratarea mașteră dela expropriere din partea judecătorului, care era un minoritar, și anume: că germanilor, cari nu au parohie sistemizată, li-a dat 5 jug. ca sesie parohială și 4 jug. sesie cantorală; iar dela noi au expropriat 29½ jug. pământ bis. ca să ne dea în loc de 8 jug., cum prescrie legea, numai 4 jug. pământ cantoral, precum ne-a dat eu am apelat până la comitetul agrar central din București, cu motivarea despre schingiuirile suferite de popor din partea dlor feudali, în trecut, cari li-au expropriat cu puterea ½ din intravilanul bis. și 2 jug. extravilan, ca acum, când suntem în țara noastră, România, să fim nedreptățiți față de străini; iar pe un credincios — precum scrie cronică parohiei — în ziua Crăciunului l-au bătut pe „*dereș*“ cu 25 bâte d. feudal, pentru că mergând la biserică, în timp de viscol, a trecut pe lângă casa boierească cu capul nedescoperit: acestea au inspirat milă membrilor comitetului, încât am fost foarte surprins de hotărârea ce au adus, nu ne-au dat 8 jug. cum prescrie legea, ci ne-au dat 12, precum nu au alte comune. Iată, cum preotul e dușmanul bisericii, vorba credinciosului meu.

Nu pot rețacea încă un caz caracteristic petrecut în anii din urmă la prefectura din Timișoara, în sala de așteptare pentru audiențele dela suprefectul. Acolo așteptam și eu pe un scaun până vine rândul deputațiunii pe care o conduceam. De o latură, la o masă lungă, mai departe ședeau credincioși de ai noștri, din comuna M. și vociferan tare. Era vorba

despre preotul lor, pe care îl vorbiau de rău, ba unul zicea, că mai bine ar fi nici să nu aibă preot. Eu nu puteam să le rămân dator; ci voiam să-i lămuresc, ceea ce am făcut o după audiență. Atunci am mers la ei și i-am întrebat: unde e celce a zis, că nu-i mai trebuie preot? Ei ziceau că e afară, dar au minjit; ci le a fost frică că le fac un bucluc. Apoi li-am spus să-și însemne bine, că dacă nația noastră n'ar fi avut preoți, ei nu ar fi azi Români, ci cine știe ce corcitură; și nu ar avea ei onoarea să stea la aceasta masă, în sala prefecturii, cum șed acum, fiindcă sunt Români. Iar când n'ar mai avea Români preoți, a încetat și legea lor. Lecția a avut efect, că era binevenită. Notez, că preotul lor e dintre cei vrednici și cu purtare bună.

Cunosc numeroase cazuri de acestea, cari dau dovadă despre lipsa de educațiune și disciplină a poporului nostru. Și e edevărată rușine, că tocmai în ceata credincioșilor noștri se găsesc astfel de exemplare. Dar pentru dovedirea temei mele, cred că am spus destul.

* * *
(Va urma)

INFORMAȚIUNI.

P. S. Sa Episcopul Grigorie la Timișoara. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, a plecat Marți în 5 l. c. la Timișoara, pentru a iniția începerea lucrărilor la edificarea bisericii noastre din Timișoara-Cetate și pentru a accelera terminarea zidirii bisericii din Timișoara-Iosefin.

Vizitație canonică. În zilele de 8, 9, și 10 Sept. c. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie va face vizitații canonice în Hălmașiu și comunele: Brusturi, Cristești, Brotuna, Ociu și Ocișor, din protopoplatul Hălmașului.

Duminecă în 10 Sept. P. S. Sa va oficia sf. liturghie în Hălmașiu. La fine va sfinți monumentul eroilor din acest orașel. La aceasta festivitate vor participa mulți intelectuali din Arad și județul nostru.

Osemintele împăratului austro-ungar Carol al IV-lea vor fi aduse la Viena. Asociația catolică Frontul Patriei din Austria, în ședința sa ultimă, ținută la S. Kt. Pölten, a decis să pornească o vie agitație, prin care tinde să determine autoritățile austriace ca să readucă la Viena osemintele ultimului împărat austriac Carol al IV-lea, decedat în împrejurări funeste în exilul său de pe insula Madeira.

Agitația se extinde asupra tuturor organizațiilor catolice, cu scopul ca aceasta chestiune să fie făcută obiect de discuție în Congresul catolic, care se va ține la Viena în cursul lunii Septembrie a. c. Autoritățile austriace încă nu au luat nici o atitudine în cauză, par însă a fi dispuse să satisfacă această do-

rință ascunsă sub scutul catolicismului, căci speră că prin funerariile ce vor avea loc, când vor depune osemintele ultimului împărat în cavoul bisericii capușinilor, lângă strămoșii săi, vor putea stavili mișcarea naționalistă, care prinde teren tot mai mult.

Suntem informați că la acest congres vor participa o mulțime de catolici și greco-catolici din statele succesoare. Ar fi de dorit ca aceștia să nu fie influențați în defavorul statelor cari îl ocrotește azi.

Protopresbiteratul Bisericii-Albe.

APEL.

Multe asezări nobile s'au urzit în preajma cimitirilor. Cultul morților — plămădit deodată cu omul — va sta până la sfârșitul veacurilor. Grădinițele de vecinic repaus ale Mucenicilor — Eroilor, la toate neamurile au fost și rămân. „Colți de Ra“, în gila căroră încolțește, iar din piatra seacă, înflptă în căpățul lor, prielic își sugă sevă neseacă Regina virtuților cetățenești: „Iubirea de Patrie“

Prin marmora mută și rece comunicăm cu cei Scumpi nouă, ne potolim jalea, iar pe urmași noștri îi înaripăm la sboruri aprinse, spre culmile faptelor mărețe și patriotice. Prin semnul pietății ne sfințim aleșii și ne sfințim pe noi înșine.

Precum tot colțul de Țară în largul pământ românesc așa și istoricul Protopresbiterat ort. român al „Bisericii-albe“, își are pe Mucenicul propriu, mucenicit în val-vârtejul mondial.

Trupește și sufletește până la mucenicie torturat de călăii noștri milenari, rupt dela sânul pe cari l-a iubit mult, robit ca primejdios „Deținut“ politic, cu ohiul ținții în spre „Soare-răsare“, din cotro aștepta și ne proceea, că la sorocul vremii are să ne mijiască eliberarea firească, deși în vara bărbăției pe pământ strein, senin îl amorțesc ochii profetici. Mucenicul este Dr. Gheorghe Dragomir, fostul profesor de teologie, mai apoi pe scurtă durată — însă plină de intenții frumoase româniști — protopopul susatlosului tract.

Moștele Mucenicului azi se odihnesc în țărână străbunilor Săi în cimitirul din Lugoj, străjuite de o cruce trecătoare de lemn.

Simțul de pietate, chemarea-mi de preot, datorita de Român, ecoul de prietenie colegului de școală, cum și dorul multor cunoscuți, prieteni și foști elevi iubitori de al Săi — deși cu întârziere regretabilă — sus și tare mă îndeamnă cu modestie, să apelez la inimile Românilor buni, cari l-au cunoscut, apreciat și iubit, cum stăruitor să solicite dela toate instituțiile publice și dela toate întreprinderile publice și private morale, materiale și culturale, o jertfă cât de mică, ca „Viribus unitis“, zgură cu sfărământură să-l însemnăm

locul de odihnă vecinică măcar cu o platră rece, care să-i încălzească și să-i vegheze căpătâiul.

Stăruitor rog și presa română desclint și apăsă pe cea din Banat, de zbor modestul meu apel, și dacă află de bine, deschidă prietenește o colectă în înfăptuirea acestui sfânt și românesc scop.

Jertfa cât de mică, „cito“ dată este „bis“ apreciată și cel mai târziu până la 31 Octombrie a. c. să se verse la oficiul protopresbiteral ort. român al tractului Bisericeii albe“ în comuna Sasca-Montană (Judetul Caras) Tuturor celor buni și înțeleghători le anticip strămoșescul „Dumnezeu să primească“.

Sasca-montană, la 15 August 1933.

Cu smereale,

Ioan Groșlan

preot, administrator protopopesc.

Nr. 5558/1933.

Comunicat.

Onor. Consiliu Central Bisericesc din București, cu adresa Nr. 7857/1933, ne comunică următoarele:

„In dorința de a introduce cât mai mult textele oficiale ale Sf. Scripturi, atât în școli, cât și în mijlocul marelui public, ne adresăm din nou P. S. Voastre, cu rugăminte, ca acum la începutul anului școlar, să binevoiți a dispune ca atât prin organele bisericești locale, cât și prin direcțiunile sau profesorii de studiile religioase dela scolile din Eparhia P. S. Voastre, să se recomande procurarea acestor texte, pentru a se înlătura pătrunderea textelor streine de biserica noastră.

In acest scop, Institutul Biblic a redus prețul pentru N. Testament și pentru Psaltire, la minimum posibil, astfel:

1. Noul Testament tradus de Păr. Galaction Lei 100 exemplarul.
2. Psaltirea tradusă „ „ „ „ 50 „
3. „ „ și aranjată pt. trebuințele cultului de P. S. Nicodim „ 50 „

La aceste prețuri se acordă un rabat de 20% la o comandă de peste 25 exemplare.

Pentru mai multă înlesnire se găsesc și exemplare, cari cuprind broșate la un loc Noul Testament și Psaltirea în traducerea Păr. Galaction, având costul redus de 100 Lei exempl.

La o comandă de peste 25 exemplare se acordă și la acestea un rabat, dar numai de 10%. In caz de necesitate Tipografia Cărților Bisericești le poate furniza și legate după dorință, cu prețuri foarte modeste.

Toate acestea lucrări se găsesc la Institutul Biblic de pe lângă Consiliul Central Bisericesc sau la Tipografia Cărților Bisericești, str. Principatele Unite Nr. 60, București.

Tiparul Tipografiel Diecezane Arad.

Cum Biblia în întregime se află acum în lucru, urmând să apară mai târziu, dorim ca deocamdată să răspândim textele pe cari le avem — Noul Testament și Psaltirea, — care să împiedece pătrunderea textelor alterate de origine neortodoxă.“

Ceeace aducem la cunoștința Prea Cucer-nicilor protopopi, preoți-profesori de religie, spre conformare.

Arad, 28 August 1933.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad,

Licitație minuendă.

Consiliul parohial ort. rom. din Murați, publică licitație verbală pe ziua de 17 Septembrie 1933 ora 11 a. m. care se va ține în localul „Școlii Confes-ionale“ pentru darea în întreprindere a renovării exterioare a bisericii, după planul și devizul, cari se pot vedea la oficiul parohial.

Murați, la 3 Septembrie 1933.

Pr. Samuță Coman
cond. of. par.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei prime din Ohaba forgaci, devenită vacantă prin trecerea preotului M. R. Radolu la Obreja, dieceza Caransebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în foaia oficioasă: „Biserica și Școala“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Uzufuctul după 32 jughere pământ arabii din comuna parohiei I.
2. Casa parohială de sub Nr. 356 cu supraedificatele și 334 □-st. intravilan.
3. Ștolele legale.
4. Intregire de sular dela Stat.

Parohia este de *clasa I-a (primă)*, deci dela recurenți se cere cvalificațiune de *clasa I-a (primă)*.

Preotul ales va servi și predica regulat în sf. biserică, ori de câte ori îi revine rândul, având serviciu a doua săptămână. Va catehiza la școala primară din loc, fără nici o altă remunerație. Va suporta toate impozitele după beneficiul din parohie, după sesiunea I va plăti punctual toate impozitele existente: impozit agricol, profesional, global și taxele pentru regularea apelor Timiș-Bega etc.

Concurenții la acest post se vor prezenta în vreo Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Ohaba forgaci, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, pe lângă stricta observare a dispozițiilor §-ului 33 din Reg. pentru parohii, având avizul prealabil al protopopului tractual, și vor înalța cererile lor în termen de concurs, însoțite de anexele necesare, adresate Consiliului parohial din Ohaba forgaci, Oficiului protopresbiteral ort. rom. din Receaș.

Ohaba forgaci, din ședința Consiliului parohial dela 10 August 1933.

In înțelegere cu mine: Iosif Goanță, protopop.

2-3

Red. responsabil : Protopop SIMION STANA